

Tegels uit de tuin in Amersfoort

Het klimaat verandert en dat is ook merkbaar en zichtbaar in Nederland. De hoeveelheid water tijdens regenbuien bijvoorbeeld neemt snel toe, met name tijdens hoosbuien in de zomerperiode. Te veel bestrating in het stedelijk gebied zorgt voor problemen tijdens die hoosbuien: het regenwater stroomt snel weg via de versteende tuinen naar de riolen. Die kunnen op dat moment zoveel water niet aan en stromen over, waardoor stoepen en straten blank komen te staan; auto's lopen waterschade op en soms loopt het regenwater de huizen binnen. Daarnaast komt er veel 'schoon' regenwater in het riool, waardoor de waterzuivering veel meer water moet zuiveren dan nodig.

Ook houden versteende tuinen de warmte in de zomerperiode veel langer vast, waardoor bijvoorbeeld tijdens de nachten de omgevingstemperatuur niet voldoende daalt en bewoners, vooral oudere personen, hittestress beleven. Uit onderzoek is gebleken dat als gevolg van klimaatverandering hittestress een opkomend fenomeen is, met name in urbane gebieden. Bovendien kan beplanting in nabijgelegen groen eerder verdrogen.

Groene Tuinen

Een minder groene omgeving leidt tot een vermindering van de biodiversiteit: minder plantjes, struiken en bomen in aantal en in soorten; minder insecten, vogels en vlinders in de nabijheid van de bewoonde omgeving. Maar ook de bewoner zelf komt minder vaak in contact met groen. Uit onderzoek is gebleken dat een groenere leef-

geving voor minder stress zorgt door de beleving van groen en door zelf aan de slag te gaan met de handen in de grond.

Operatie Steenbreek pleit dan ook voor een groene tuin die goed is voor de natuur in de stad, voor het klimaat, voor vogels en vlinders en voor de gezondheid en welzijn van de bewoners. Ook in Amersfoort is een tendens te zien dat steeds meer tuinen zijn en worden versteend. De bewoners ervaren een betegelde tuin als een comfortabele plek om overdag en in de avonden buiten te zitten of de auto vlak bij huis te parkeren. Ook zijn veel bewoners ervan overtuigd dat tegels in de tuin minder onderhoud vragen dan een groene tuin.

Netwerkorganisatie

Veel bewoners zijn zich niet bewust van de negatieve ef-

fecten van een versteende tuin. Daarom hebben de gemeente Amersfoort en Waterschap Vallei en Veluwe, samen met groene verenigingen, ondernemers in het groen en tuinontwerpers, een netwerkorganisatie opgezet: Netwerk Operatie Steenbreek Amersfoort. De netwerkorganisatie richt zich op twee activiteiten:

1. Voorbeeldtuinen: het aanleggen van klimaatbestendige voorbeeldtuinen en het inventariseren van bestaande tuinen die als klimaatbestendige voorbeeldtuin kunnen dienen.

2. Bewustwording en ambassadeurs: bewoners inspireren via een online platform (www.lekkerinjetuin.nl) en met ambassadeurs in de verschillende wijken voor bewoners die met hun tuin aan de slag willen gaan, en verder

Voorbeeld van klimaatbestendige tuin in het Vermeerkwartier in Amersfoort in 2017. Foto: Elke Blänsdorf

Wateroverlast in straten in het Soesterkwartier in Amersfoort. De derde hoosbui met wateroverlast in de zomer van 2015. Foto: Fokke de Jong

voorlichting, pr en communicatie, en het organiseren van workshops.

In 2016 is dit netwerk opgericht en in 2017 zijn de eerste activiteiten ontplooid. Zo zijn in verschillende wijken van Amersfoort klimaatbestendige tuinen ontwikkeld: tuinen waarbij de stenen grotendeels zijn verwijderd, de regenpijp is afgekoppeld van het rioolstelsel en een infiltratiebak in de tuin is aangelegd om het water tijdelijk op te slaan tijdens een hoosbui. Ook zijn andere tuinen als inspiratietuin en voorbeeldtuin aangemerkt.

In 2017 zijn bijeenkomsten georganiseerd om bewoners

te inspireren hoe ze hun eigen tuin kunnen vergroenen en er zijn workshops voor professionals in het groen georganiseerd. Daarnaast is een online com-

om de tuinen te vergroenen. Op deze website kun je voorbeelden van aangepakte tuinen bekijken, je eigen tuin aanmelden als inspiratie voor

verminderen van wateroverlast en hittestress in de gemeente Amersfoort. Het netwerk zal daarvoor nog meer samenwerken met groene verenigingen, woningcorporaties, kennisinstututen, tuincentra en hoveniers: met al die partijen zijn komend jaar al gesprekken in aantocht.

Van verstening naar vergroening

munity opgebouwd via social media en zijn er artikelen verschenen in de lokale media. Er is een fietstocht georganiseerd langs een aantal voorbeeldtuinen en politici, zoals wethouders en raadsleden, hebben zich actief ingezet in de campagne.

De website www.lekkerinjetoen.nl biedt tips en informatie aan

mede-Amersfoorters én direct materialen bestellen om zelf aan de slag te gaan.

De ambitie van het netwerk in Amersfoort voor 2018 is om nog meer bewoners in actie te laten komen om hun tuin te ontstensen of zelfs klimaatbestendig te maken. Op die manier dragen steeds meer mensen bij aan het

Meer weten?

Voor meer informatie over Operatie Steenbreek Amersfoort, kunt u terecht op de website www.operatiesteenbreek.nl/amersfoort/ en www.lekkerinjetoen.nl, of contact opnemen met: Kinke Hindriksma, Jori Hoving, Marieke van der Zeijden of Fokke de Jong.

tekst en beeld roel van dijk

OPERATIE STEENBREEK

Landelijk netwerk voor meer biodiversiteit en tegen wateroverlast

Tegengaan van de verstening in de particuliere tuin en particulieren bewust maken van de nadelige gevolgen van deze verstening. Dat is in het kort het doel van Operatie Steenbreek: de biodiversiteit bevorderen en water opvangen om daarmee het riool te ontlasten.

Nu het aantal hevige hoosbuien meer en meer toeneemt, kampen steden en dorpen steeds vaker met wateroverlast. Door de vele verhardingen komen riolen onder druk te staan en lopen straten over. Met allerlei nadelige gevolgen van dien, maar bovenal een flinke kostenpost voor gemeenten en zeker ook voor hun inwoners. Met de actie

Operatie Steenbreek richt de gelijknamige stichting zich bewust op eigenaren van particuliere en bedrijfstuinen.

Voorzitter Wout Veldstra van Operatie Steenbreek: 'Als je bedenkt dat gemiddeld 40 procent van de groene grondoppervlakte in steden en dorpen uit privaat eigendom bestaat, ligt daar een enorme uitdaging. Mede gezien de trend dat tuinen grotendeels of geheel verhard zijn. Wanneer inwoners inzien wat de consequenties daarvan zijn en wat de positieve gevolgen zijn van meer

groen in de tuin, levert dat voor zowel gemeenten als bewoners een win-winsituatie op.'

Veel gemeenten zijn zich al bewust van de nadelige gevolgen van klimaatverandering en de relatie met verharding. Ze treffen daar ook al tal van maatregelen tegen. Veldstra: 'Dit heeft dus de aandacht. Wat echter nog mondjesmaat de aandacht heeft, zijn de particuliere tuinen. Genoeg redenen en noodzaak voor een kentering.'

Operatie Steenbreek ondersteunt gemeenten met een activiteitenpakket waarmee bewoners en ondernemers geënthousiasmeerd worden om hun tuin te vergroenen. Met activiteiten als tuinambassadeurs, cursus Tuinreservaten, de app 'Huisje, Boompje, Beter' en de BIMBY-methode – een meetinstrument voor de bijdrage van tuinen aan de biodiversiteit – worden inwoners van gemeenten bereikt. Gemeenten bepalen zelf hun aanpak: samen met inwoners, organisaties en ondernemers. Vaak zijn er al groene activiteiten opgezet door enthousiaste inwoners, maar ontbreekt de samenhang. Operatie Steenbreek zorgt voor de verbinding waardoor activiteiten meer effect gaan opleveren.

Veel bewoners zijn ervan overtuigd dat tegels in de tuin minder onderhoud vragen dan een groene tuin.

Landelijk netwerk

Op nationaal niveau richt Operatie Steenbreek zich op het delen en uitwisselen van kennis en het stimuleren en opzetten van netwerken via het Landelijk Platform. Gemeenten dingen jaarlijks mee naar de nationale Steenbreek Award, worden opgenomen in het netwerk van de Vitale Groene Stad van Stichting Entente Florale en hebben toegang tot exclusieve kennis over bijvoorbeeld groene burgerparticipatie, natuurlijke waterbuffering of innovatieve ontwikkelingen bij aanplant van bomen.

Operatie Steenbreek voert haar campagne samen met kennisinstellingen, natuurorganisaties, groenprofessionals, gemeenten en burgers. Op dit moment zijn er ruim zeventig gemeenten aangesloten bij Operatie Steenbreek.

Meer weten?

Uitgebreide informatie is te vinden op www.operatiesteenbreek.nl of mail naar het secretariaat info@operatiesteenbreek.nl.